

Sygn. akt IV CSK 598/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa T. G.
przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej w W. i R. W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 24 czerwca 2020 r.,
skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 23 kwietnia 2018 r., sygn. akt V ACa (...),

1. oddala skargę kasacyjną

2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej R. W. kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powódka T. G. wystąpiła przeciwko pozwanym Bankowi (...) S.A. w W. i R. W. z powództwem o solidarną zapłatę na jej rzecz kwoty 436 969 zł z ustawowymi

odsetkami od kwoty 166 969,00 zł od dnia 31 października 2013 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 270 000 od dnia 18 listopada 2014 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za szkodę spowodowaną przez bezprawną egzekucję wierzytelności pozwanego banku, przeprowadzoną przez komornika R. W. z dwóch nieruchomości stanowiących własność powódki i odpowiadała wartości, na jaką nieruchomości te zostały oszacowane.

Wyrokiem z dnia 13 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił powództwo, obciążając powódkę kosztami procesu. Ustalił, że powódka była dłużniczką Banku (...) w upadłości w L. W dniu 28 lutego 1996 r. syndyk masy upadłości tego banku złożył do pozwanej komornik R. W. wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko powódce. Załączył wyciąg z ksiąg banku, stwierdzający zadłużenie w wysokości 20 000 zł. Pozwany komornik wszczął postępowanie pod sygnaturą KM (...). W jego toku syndyk złożył kolejny bankowy tytuł egzekucyjny - z dnia 16 maja 1996 r. - wykazujący zadłużenie w wysokości 91 000 zł (należność główna) i 131 610,11 zł (odsetki) z postanowieniami Sądu Rejonowego w L. z 10 czerwca 1996 r. i 11 grudnia 1998 r. o nadaniu temu tytułowi klauzuli wykonalności. Egzekucja skierowana została m. in. do dwóch nieruchomości powódki, których wartość oszacowano na kwotę objętą niniejszym powództwem. W toku postępowania egzekucyjnego, w dniu 14 stycznia 2002 r. syndyk masy upadłości Banku (...) w L. zawarł z pozwanym Bankiem (...) S.A. w W. umowę sprzedaży egzekwowanej wierzytelności, przysługującej mu względem powódki - wówczas już w kwocie łącznej 521 714,20 zł, w tym 91 000 zł należności głównej, 428 644,20 zł odsetek naliczonych do dnia 31 grudnia 2001 r. i 2 070 zł kosztów egzekucyjnych. Pozwany Bank pismem z dnia 27 lutego 2002 r. zawiadomił komornika, że wstępuje do postępowania egzekucyjnego jako wierzyciel w miejsce Banku (...) w upadłości w L. Do pisma dołączył poświadczoną notarialnie umowę sprzedaży wierzytelności. Nie doszło natomiast do zmian w treści tytułu wykonawczego – pozwany Bank nie wystąpił o nadanie klauzuli wykonalności na swoją rzecz. Komornik uwzględnił zmianę wierzyciela egzekwującego. Na podstawie przedstawionych dokumentów w księgach wieczystych nieruchomości dokonano zmiany wierzyciela we wzmiankach o wszczęciu egzekucji. Powódka, która zaskarżała w postępowaniu egzekucyjnym szereg czynności komornika, do 2015 r. nie kwestionowała uprawnień pozwanego

Banku jako wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym. Obie nieruchomości zostały sprzedane w toku tego postępowania. Dopiero w 2015 r. powódka wystąpiła przeciwko pozwanemu Bankowi z powództwem o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności i o umorzenie postępowania egzekucyjnego. Powództwo zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 15 czerwca 2016 r., wobec zakwestionowania legitymacji biernej pozwanego Banku ze względu na to, że nie uzyskał klauzuli wykonalności na swoją rzecz.

Wówczas pozwany Bank wystąpił z wnioskiem o nadanie tytułowi wykonawczemu, na podstawie którego toczyła się egzekucja, klauzuli wykonalności na swoją rzecz jako przejemcy wierzytelności. Wniosek ten został jednak oddalony przez Sąd Rejonowy w L. postanowieniem z dnia 15 września 2016 r. z przyczyn formalnych, a zażalenie wierzyciela na to postanowienie oddalił postanowieniem z dnia 9 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w S. (sygn. IV Cz (...)).

Z kolei postanowieniem z dnia 24 listopada 2016 r. ten sam Sąd Rejonowy, powołując się na przepisy art. 825 k.p.c. i art. 788 § 1 k.p.c., oddalił skargę powódki na czynność pozwanego komornika polegającą na oddaleniu w dniu 8 lipca 2016 r. jej wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego w sprawie Km (...). Sąd stwierdził, że postępowanie egzekucyjne toczy się na podstawie wniosku poprzednika prawnego obecnego wierzyciela. Wierzyciel ten wstąpił do postępowania egzekucyjnego w czasie, kiedy obowiązywała wykładnia przepisów nie wymagająca uzyskania przez niego klauzuli wykonalności w związku z przejęciem uprawnień dotychczasowego wierzyciela egzekwującego. Za wystarczające uznawano wówczas wykazanie przejścia wierzytelności stosownym dokumentem. Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że przyjęcie przez komornika wykładni przepisów dominującej w chwili podjęcia czynności, nie może być traktowane jako działanie bezprawne, nawet jeżeli następnie doszło do radykalnej zmiany interpretacji zastosowanego przepisu. Stanowisko to podzielił Sąd Okręgowy w S., który postanowieniem z dnia 8 lutego 2017 r. (sygn. IV Cz (...)) oddalił zażalenie powódki (dłużniczki) na to postanowienie.

Sąd Okręgowy – przechodząc do oceny prawnej poczynionych ustaleń - wskazał, że powódka zarzucała pozwanym popełnienie czynu niedozwolonego

polegającego na bezprawnym wszczęciu i przeprowadzeniu przeciwko niej egzekucji z dwóch nieruchomości na rzecz pozwanego wierzyciela, który nie legitymował się klauzulą wykonalności. Działanie pozwanych doprowadziło, jej zdaniem, do ich bezpodstawnego wzbogacenia się kosztem powódki. Podstawę prawną swojego roszczenia powódka wywodziła z art. 415 k.c., art. 422 k.c. względnie art. 405 k.c. w stosunku do pozwanego Banku, a w stosunku do pozwanego komornika - z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1309 ze zm. - dalej „u.k.s.e.”), względnie art. 405 k.c.

Sąd stwierdził, że odpowiedzialność odszkodowawcza komornika przewidziana w art. 23 u.k.s.e. została ukształtowana jako deliktowa, jej przesłanką jest działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem, bez względu na zawinienie komornika. Nie jest to odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, lecz nowy typ odpowiedzialności, określany jako zasada niezgodności z prawem, odnoszona do postępowania sprzecznego z przepisami Konstytucji RP, ustaw, ratyfikowanych umów międzynarodowych, rozporządzeń, aktów prawa miejscowego czy przepisów powszechnie obowiązującego aktu prawa europejskiego. Artykuł 23 u.k.s.e. nie reguluje samodzielnie wszystkich przesłanek odpowiedzialności komornika. Należy go uzupełnić przepisami kodeksu cywilnego w zakresie wymagań co do związku przyczynowego i określenia szkody (art. 415 k.c.). Sąd Okręgowy nie zgodził się z twierdzeniem, że prowadzenie egzekucji na rzecz nowego wierzyciela, który nie legitymuje się klauzulą wykonalności, można było uznać za bezprawne. Zwrócił uwagę, że art. 788 § 1 k.p.c. nie zmienił swej treści w okresie, kiedy toczyło się postępowanie egzekucyjne z nieruchomości powódki. Przez cały czas stanowił, że w wypadku, kiedy uprawnienie lub obowiązek - po powstaniu tytułu egzekucyjnego lub w toku sprawy przed wydaniem tytułu - przeszły na inną osobę, sąd nada klauzulę wykonalności na rzecz lub przeciwko tej osobie, gdy przejście to będzie wykazane dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym. Zmieniła się jednak jego interpretacja. W 2002 r. w piśmiennictwie i orzecznictwie przyjmowano, iż przepis art. 788 § 1 k.p.c. stosuje się tylko w razie przejścia uprawnienia lub obowiązku przed wszczęciem egzekucji. Zmiana osoby wierzyciela, która miała miejsce po jej

wszczęciu nie wymagała uwidocznienia w klauzuli wykonalności. Podstawę egzekucji nadal stanowił dotychczasowy tytuł wykonawczy, wierzyciel musiał jednak wykazać organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne przejście uprawnienia odpowiednim dokumentem. Prawidłowości tej interpretacji nie kwestionowała wówczas również powódka, mimo że od początku zwalczała skierowaną do jej majątku egzekucję wszelkimi dostępnymi środkami prawnymi, a o zmianie wierzyciela musiała wiedzieć choćby z faktu otrzymywania korespondencji, w której pozwany od 2002 r. występował w takim charakterze. Zarzut bezprawności działania komornika powódka postawiła dopiero, kiedy Sąd Okręgowy w S. w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 czerwca 2016 r. przyjął, że nadanie klauzuli wykonalności na rzecz nowego wierzyciela jest konieczne także przy zmianie wierzyciela w toku postępowania egzekucyjnego. Obecnie powódka argumentuje, że taki obowiązek był oczywisty od czasu podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały z dnia 29 października 2004 r. (III CZP 63/04, OSNC z 2005 r., nr 10, poz.174), wobec czego egzekucja, która toczyła się nadal po jej uchwaleniu, na podstawie tytułu nieopatrzonego klauzulą wykonalności na rzecz następcy wierzyciela wymienionego w tytule wykonawczym, prowadzona jest w oparciu o „bezprawny tytuł wykonawczy” i jest niezgodna z prawem.

Sąd Okręgowy nie zgodził się z poglądem powódki. Oceniał, że w roku 2004 nie doszło do zmiany treści przepisu art. 788 § 1 k.p.c., a jedynie do zapoczątkowanej w judykaturze zmiany jego wykładni. Wydanie uchwały w sprawie III CZP 63/04, ze względu na to, że w polski system prawny nie ma charakteru precedensowego, nie świadczyło o ostatecznym ukształtowaniu się nowego, powszechnie akceptowanego kierunku wykładni, zgodnie z którym hipoteza art. 788 § 1 k.p.c. obejmuje również przejście uprawnień lub obowiązków po wszczęciu postępowania egzekucyjnego i konieczne jest skorygowanie tytułów wykonawczych w toczących się sprawach, które tego wymagania nie spełniają, nawet jeżeli zmiany podmiotowe nastąpiły wcześniej.

Sąd Okręgowy podkreślił, że część komentatorów i sądów powszechnych nadal opowiada się za dawną interpretacją art. 788 § 1 k.p.c., a ponadto nawet wejście w życie zmiany ustawodawczej nie działa zwykle wstecz i nie nakazuje podejmowania dodatkowych działań, by utrzymać skuteczność podjętej wcześniej

czynności. Zasadą jest określanie przez ustawodawcę chwili wejścia w życie nowych wymagań i sprecyzowanie wpływu zmian prawa na już istniejące stosunki prawne, bądź toczące się postępowania. Nie można więc takich skutków domniemywać w wypadku znacznie mniej oczywistej i radykalnej zmiany wynikającej z wykładni sądowej. Jako dodatkowy argument, potwierdzający, że pomimo utrwalającej się nowej wykładni nadal występowały wątpliwości co do konieczności uzyskania klauzuli wykonalności przy przejściu egzekwowanej wierzytelności na inny podmiot, Sąd powołał uzasadnienie rządowego projektu zmian kodeksu postępowania cywilnego, wprowadzonych ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. z 2015 r., poz. 1311). Wskazano w nim na potrzebę przecięcia rozbieżności występujących w doktrynie i judykaturze w sprawie interpretacji art. 788 § 1 k.p.c. przez wprowadzenie nowego art. 804¹ k.p.c., zgodnie z którym w razie przejścia egzekwowanego uprawnienia na inną osobę po wszczęciu postępowania egzekucyjnego, osoba ta może wstąpić do postępowania na miejsce wierzyciela za jego zgodą, o ile przejście będzie wykazane dokumentem urzędowym lub dokumentem prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym. Ustawodawca ostatecznie przychylił się więc do poglądu przyjętego przez komornika, że egzekucja może się toczyć na rzecz następcy wierzyciela egzekwującego bez konieczności uzyskania przez niego klauzuli wykonalności, potwierdzającej jego uprawnienie.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że powódka nie wykazała również poniesienia szkody w postaci bezprawnego uszczerplenia jej majątku, skoro kwoty uzyskane ze sprzedaży obu nieruchomości zaliczone zostały na spłatę niewątpliwie istniejącego zadłużenia powódki wobec pozwanego Banku, co doprowadziło do zmniejszenia pasywów powódki. Sąd odmówił charakteru szkody kosztom egzekucyjnym, ponieważ uznał, że powstały one w wyniku prawidłowo prowadzonego postępowania. Zakwestionował zasadność twierdzenia, że roszczenie ma oparcie w przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu, skoro pozwany Bank otrzymał należne mu świadczenie, a pozwany komornik – koszty przysługujące mu na podstawie właściwych przepisów za prawidłowo prowadzoną egzekucję.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2018 r. w całości oddalił apelację powódki, po zaakceptowaniu ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji.

Nie stwierdził zarzucanych w apelacji naruszeń prawa procesowego, ani prawa materialnego. Przychylił się do stanowiska, że ocena zgodności z prawem działania komornika powinna nastąpić według stanu z dnia wstąpienia do postępowania egzekucyjnego pozwanego nabywcy wierzytelności w 2002 r., a nie według stanu z dnia sprzedaży egzekucyjnej nieruchomości w 2014 r. Sąd Apelacyjny odwołał się do obowiązującej w polskim prawie zasady nieretroakcji, zgodnie z którą nowego prawa nie stosuje się do zdarzeń prawnych i ich skutków, jeżeli miały miejsce przed jego wejściem w życie. Odniósł ją odpowiednio do zmiany wykładni art. 788 § 1 k.p.c. dokonanej przez Sąd Najwyższy w czasie trwania postępowania egzekucyjnego i uznał, że czynność podjęta zgodnie z wykładnią przepisu akceptowaną w czasie, kiedy została dokonana, nie może uzasadniać odpowiedzialności odszkodowawczej komornika. Podzielił wnioski, jakie Sąd Okręgowy wywiódł ze zmiany ustawodawczej polegającej na wprowadzeniu do kodeksu postępowania cywilnego art. 804¹ k.p.c. Nie stwierdził też naruszenia art. 452 k.c., który – zdaniem Sądu - nie ma zastosowania w niniejszym postępowaniu, ponieważ pozwany Bank jest wierzycielem powódki i świadczenie zostało spełnione na jego rzecz. Nie można więc było go uznać za osobę nieuprawnioną do przyjęcia świadczenia, ani też za wierzyciela, który był niezdolny do jego przyjęcia. Sąd podkreślił nadto argument, że powódka nie kwestionowała działania komornika jako bezprawnego jeszcze przez długi czas po zmianie linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, na którą się powołuje.

Powódka wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, zarzucając naruszenie przepisów postępowania - art. 788 § 1 k.p.c. - przez uznanie, że postępowanie egzekucyjne może być prowadzone na rzecz nabywcy wierzytelności, bez uzyskania przez niego klauzuli wykonalności oraz art. 804¹ k.p.c., przez uznanie, że postępowanie egzekucyjne wszczęte przed 2004 r., prowadzone na rzecz wierzyciela, który nabył wierzytelność w jego toku i nie uzyskał klauzuli wykonalności na swoją rzecz, może być prowadzone nadal. Zdaniem skarżącej uchybienia te miały istotny wpływ na wynik sprawy. Podniosła ponadto zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 3 k.c., polegającą na przyjęciu, że zasada nieretroakcji dotyczy zmiany dominującej wykładni przyjmowanej w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

We wnioskach domagała się uchylenia w całości zaskarżonego wyroku, a także poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 13 lutego 2017 r. i przekazanie sprawy temu Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o całości kosztów procesu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódki pozwana R. W. domagała się jej oddalenia oraz zasądzenia od powódki na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Głównym problemem, który wymaga rozstrzygnięcia w postępowaniu kasacyjnym jest wpływ zmiany interpretacji art. 788 § 1 k.p.c. - jaki wystąpił w czasie trwania postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko powódce na podstawie tytułu egzekucyjnego wydanego na rzecz pierwotnego wierzyciela - Banku (...) w L. w upadłości - na dopuszczalność przeprowadzenia egzekucji z dwóch nieruchomości stanowiących jej własność w celu zaspokojenia nabywcy egzekwowanej wierzytelności, który nie wykazał swojego wstąpienia w prawa zbywcy klauzulą wykonalności. Sądy obydwu instancji uznały, że skuteczność wstąpienia nabywcy wierzytelności należało oceniać według sposobu, w jaki art. 788 § 1 k.p.c. rozumiany był w 2002 r. Powódka z kolei nadal obstaje przy obowiązku ujęcia pozwanego nabywcy wierzytelności w treści klauzuli wykonalności, jako zdarzeniu koniecznym do zgodnego z prawem kontynuowania egzekucji w czasie, kiedy - w drodze wykładni - przepis ten zaczął być rozumiany inaczej niż we wcześniejszym okresie.

Komentatorzy art. 788 k.p.c. w publikacjach z lat 70 - 90-tych jako niebudzący wątpliwości formułowali pogląd ogólny, zgodnie z którym zmiana stron po wszczęciu egzekucji nie powodowała potrzeby uwidocznienia jej w klauzuli wykonalności (por. E. Wengerek – Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne - komentarz, Wyd. Prawnicze, Warszawa 1972 r., s. 149, Kodeks postępowania cywilnego – komentarz Wyd. Prawnicze Warszawa 1976, t. 2, s. 1122, Kodeks postępowania cywilnego - Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne - komentarz pod kierunkiem Z. Szczurka, Wydawnictwo Stowarzyszenia Komorników Sądowych Sopot 1994 r., s.124 uw. 6). Pogląd ten był tak dalece utrwalony,

że wątpliwości w tym zakresie nie były przedmiotem wypowiedzi orzeczniczych Sądu Najwyższego od czasu wyrażenia go w odniesieniu do zmiany dłużnika w postanowieniu z dnia 30 stycznia 1975 r.(II CZ 5/75, OSP 1976/2/37) do czasu wydania uchwały z dnia 29 października 2004 r. (III CZP 63/04, OSNC 2005/10/174). Oznacza to, że w chwili wstąpienia pozwanego banku w miejsce pierwotnego wierzyciela, do czego doszło w 5-tym roku prowadzenia egzekucji przeciwko powódce, pozwany – zgłaszając swój udział w postępowaniu egzekucyjnym w miejsce syndyka masy upadłości Banku (...) w L. i wykazując komornikowi notarialnie poświadczoną umową podstawę swojej materialnoprawnej legitymacji do zastąpienia dotychczasowego wierzyciela w dochodzeniu przymusowego wykonania zobowiązania przez powódkę - postąpił zgodnie z obowiązującym wówczas rozumieniem art. 788 § 1 k.p.c. W ten sam sposób zachował się pozwany komornik. Zmiana wierzyciela została odnotowana w księgach wieczystych nieruchomości, był on też ujawniany we wszystkich dokumentach sprawy egzekucyjnej. Powódka nie podniosła zastrzeżeń co do następstwa. Zważywszy, że treść normy prawnej kształtuje nie tylko brzmienie przepisu, ale także ustabilizowany sposób jego odczytywania przez organy stosujące ten przepis w praktyce, nie ma uzasadnionych podstaw, by postępowanie pozwanych na etapie zmiany wierzyciela egzekwującego można było oceniać jako bezprawne, a więc sprzeczne z prawem. Zmiana wierzyciela jest zdarzeniem jednorazowym i skoro dokonana została w sposób podówczas prawidłowy, to spowodowała skutek, jakim było wejście pozwanego Banku w miejsce zbywcy wierzytelności do prawidłowo toczącego się postępowania egzekucyjnego. Podstawą jego prowadzenia był bankowy tytuł wykonawczy, w którym jako wierzyciel był wymieniony Bank (...) w L. w upadłości, zaś przejście uprawnienia dokumentowała umowa zbycia wierzytelności. To, że dwa lata później Sąd Najwyższy w uchwale - mającej wiążący charakter jedynie w sprawie, w której rozstrzygała zagadnienie prawne - uznał, że dotychczasowa wykładnia i praktyka były wadliwe, nie podważało czynności zdziałanych wcześniej, w oparciu o poprzednio obowiązującą interpretację tego przepisu, ani ich skutków. Jak wyjaśnił Trybunał Konstytucyjny w uchwale z dnia 7 marca 1995 r., W 9/94 (OTK 1995, nr 1, poz. 20), interpretującej art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia

1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. z 1991 r. Nr 109, poz. 470 ze zm.), rozumienie treści przepisu prawnego jest wyznaczone nie tylko przez jego brzmienie, lecz także przez treść innych przepisów prawnych mających wpływ na rozumienie interpretowanego przepisu (w ramach wykładni systemowej), przez wyznaczniki pozaustawowe, jak przyjęte reguły wykładni, aksjologia leżąca u podstaw danego porządku prawnego, cel i funkcje unormowania w kontekście aktualnych stosunków społecznych, ekonomicznych i kulturowych itp. W wypadku wykładni sądowej, nie mającej mocy analogicznej jak ta, którą przyznano w owym czasie wykładni trybunalskiej, nie może być mowy o nadaniu przepisowi nowej treści mocą pojedynczego orzeczenia. Zmiana kierunku wykładni stanowiła złożony proces bazujący przede wszystkim na sile podniesionych argumentów i praktycznej przydatności nowego spojrzenia na konkretny przepis. Nie jest więc uzasadnione twierdzenie, że od 2004 r. było oczywiste, iż pozwany Bank powinien uzyskać klauzulę wykonalności potwierdzającą jego wstąpienie w prawa dotychczasowego wierzyciela. W tym czasie pozwany bank zajmował już pozycję wierzyciela egzekwującego, której nikt nie kwestionował, nawet powódka. Zresztą także w niniejszej sprawie powódka nie podważa uprawnień pozwanego banku do dochodzenia scedowanej na niego wierzytelności. Jej zarzuty miały wyłącznie formalny charakter.

Proces wykładni rzutuje na kształt w jakim funkcjonuje przepis prawny, jednak w inny sposób, niż zmiana przepisów i nie ma do niego zastosowania art. 3 k.c. W powołanej uchwale Trybunału Konstytucyjnego (odnoszącej się do przysługującego wówczas Trybunałowi uprawnienia do dokonywania wiążącej wykładni przepisów), wyjaśniono, że wykładnia co do zasady odnosi się do sposobu rozumienia przepisu przez cały okres jego obowiązywania, jeżeli nie nastąpią istotne zmiany uzasadniające wyznaczenie granicy czasowej, od której obowiązywać będzie odmienna wykładnia. Jednak pamiętać należy, że zmiana rozumienia przepisu w sposób oczywisty wpływać może tylko na jego stosowanie w przyszłości i - jednocześnie - nie może uzasadniać zarzutu wadliwego działania podmiotów, które w poszanowaniu obowiązującego prawa stosowały je w przeszłości tak, jak było powszechnie interpretowane (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2015 r., IV CSK 659/14, baza Lex nr 1920181).

Stanowisko, że nowa, zmieniona wykładnia sądowa przepisu nie działa wstecz i nie obejmuje orzeczeń już wydanych ani postępowania sądowego prowadzonego zgodnie z dotychczasowym rozumieniem przepisu zajmuje także Trybunał Sprawiedliwości UE (por. wyroki z dnia 27 września 2006 r.: T-59/02, baza LEX nr 227061 i T-329/0 1, baza LEX nr 2270531) oraz Europejski Trybunał Praw Człowieka (m.in. wyroki: z dnia 22 listopada 1995 r., J 20190/92, LEX nr 80358; z dnia 15 listopada 1996 r. w sprawie *Cantoni p-ko Francji*, 1996-V, § 32 oraz z dnia 22 czerwca 2000 r. w sprawie *Coeme i in. p-ko Belgii*, 2000-VII, § 145, a ponadto wyrok z dnia 17 maja 1990 r. w sprawie *C-262/88, Douglas Harvey Barber przeciwko Guardian Royal Exchange Assurance Group*, ECR 1990, s. I-1889). Wynika z nich, że nadrzędne względy bezpieczeństwa prawnego wykluczają kwestionowanie sytuacji prawnych, które wyczerpały swoje skutki w przeszłości.

Nie można więc zgodzić się ze skarżącą, że postępowanie egzekucyjne, które doprowadziło do zbycia obydwu nieruchomości powódki prowadzone było bezprawnie i uzasadniało przypisanie pozwanym odpowiedzialności odszkodowawczej (art. 415 k.c. - wierzyciel) i 23 u.k.s.e. - komornik). Dokonanie zmian majątkowych w drodze prawidłowo prowadzonego postępowania egzekucyjnego wyklucza także uznanie przesunięć za pozbawione podstawy prawnej. Ponadto na korzyść pozwanych działa zasada, że podważenie podstaw prowadzenia egzekucji z uwagi na nielegitymowanie się następcy wierzyciela klauzulą wykonalności wymagało wniosku dłużnika, co wynika z art. 825 pkt 3 k.p.c. Komornik nie działa w tym zakresie z urzędu. Powódka przez długie lata prowadzenia egzekucji nie kwestionowała uprawnień pozwanego Banku i prawidłowości włączenia go do postępowania egzekucyjnego w miejsce pierwotnego wierzyciela. Zmiana jej stanowiska nastąpiła już po skutecznym zbyciu obydwu nieruchomości w toku egzekucji. Wniosek jednak nie doprowadził do umorzenia egzekucji z tej przyczyny, co uzasadnia domniemanie należytego prowadzenia egzekucji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2017 r., V CSK 484/16. Baza Lex nr 2305926).

Skarżąca nie ma racji, że doszło do naruszenia art. 804¹ k.p.c., ponieważ przepis ten posłużył jedynie do wsparcia argumentu, że nowa wykładnia art. 788

§ 1 k.p.c. nie wykształciła się w 2004 r., jak twierdziła skarżąca, lecz jeszcze ponad 10 lat później, mimo że przeważała, nie była jednolita.

Z przytoczonych względów skarga kasacyjna nie mogła spowodować uchylenia ani zmiany zaskarżonego wyroku, wobec czego należało oddalić ją na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego uzasadnia art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 i art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 k.p.c. Wysokość zasądzonej kwoty wynika z postanowień § 2 pkt 7 i w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 15 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

jw